

Preek over Mat.20:1-15, gehouden op woensdag 1 november 2017 (dankstond)

(lezing: Mat.19:27-20:19)

Gemeente van Christus,

1. Vanavond zitten wij een beetje anders bij elkaar dan op zondag. (**dia 1**) Zondag is voor de meesten van ons een rustdag. We hoeven er niet vreselijk vroeg uit, en we hebben geen stampvolle agenda. De zondag is zo ook bedoeld: een dag om op te ademen, ontspanning te voelen, en in die rust komen we bij elkaar als christenen, en we zoeken samen God. Vandaag is dat anders. Verschillenden van u hebben gewerkt. Of anders hebt u gewone, dagelijkse dingen gedaan. Uw plichten waren er, behalve als je MAVO-scholier bent, heb ik begrepen, want die hebben omdat het dankdag is voor morgen huiswerkvrij (en daarom zitten ze nu vast allemaal in de kerk!). Maar voor de meesten zit ons werk misschien nog wel in ons hoofd, en toch zijn we vanavond hier, om in de kerk een dienst te hebben.

En ons Bijbelgedeelte, dat verhaal van Jezus waarover ik het met u wil gaan hebben, dat past daar prachtig bij. Want ook daar gaat het over het dagelijkse leven, over werk, over loon, over het verdienen van ons brood en het doen van onze plicht, het is een mooi verhaal voor de woensdag. Terwijl ervoor en erna echte zondagsdingen staan – het is als de wekdagen tussen twee zondagen. (**dia 2**) Want ervoor horen we over het volgen van Jezus, over Hem op de eerste plaats zetten in ons leven, we horen hoe dat de weg is naar het ware geluk, naar het eeuwige leven. En erna horen we over Jezus, die ons vertelt wat Hij op aarde kwam doen: lijden en sterven, en zijn leven geven voor ons, om ons los te kopen uit de zonde en de dood. Dat zijn echte zondagsdingen, daar gaat het over de kernzaken voor een christen, daar gaat het over het hart van ons geloof.

Maar tussen de zondagen met hun evangelie, waarop we vieren wie Christus voor ons is en waarop we ons toewijden aan Hem, zijn volgelingen willen zijn – tussen de zondagen ligt de woensdag, liggen al die gewone dagen, waarop ons aardse leven gebeurt, ons werk, ons omgaan met collega's en bazen, ons bezig zijn in de schepping en in de natuur, ons leren en ons zorgen en ons besturen. Hebben die dingen iets met elkaar te maken? Werkt de boodschap van de zondag door in de week, of zijn het uiteindelijk twee verschillende werelden?

2. Daarom gaat het in het verhaal dat Jezus vertelde. Het is een alledaags verhaal over de wereld van het werk. (**dia 3**) Het gaat over gewas (het gaat om een man met een wijngaard), maar vooral over arbeid. Het gaat over een werkgever, op zoek naar personeel. Hij heeft dringend mensen nodig (want wat is een bedrijfsleider zonder personeel?). En daarom gaat hij in de vroege ochtend naar de markt, want daar zijn de werkwilligen. En het is nog heel erg vroeg, de zon komt net op, het is een uur of zes, maar daar staan ze al, mensen op zoek naar werk. Want ze willen graag, en ze hebben een werkgever nodig, die hun krachten kan gebruiken, die hen wil inschakelen en betalen. Eigenlijk is dat nog altijd de basis van de samenleving. Werkers en werkgevers, die hebben elkaar nodig. Hoe je de werkgever ook noemt: directeur, zorgvrager, leraar of klant, we kunnen niet zonder de diensten van elkaar. En daar moeten we dan ook iets voor over hebben.

En zo gaat het ook in ons verhaal. De werkgever vindt werknemers, en dan moet er wel even gepraat worden. (**dia 4**) Wat de landheer vraagt moet kloppen bij wat hij geeft. Er vinden loononderhandelingen plaats. En gelukkig zijn ze het gauw eens: één denarie voor één dag werk, dat is een billijk loon. Want ze hadden in die tijd nog geen CAO, maar ze wisten wel wat eerlijk was: van één denarie kon je leven. En zo ontstaat er een arbeidsovereenkomst. Het gaat allemaal toe volgens het recht, volgens wat eerlijk is naar de normen van die tijd. Net zoals ook vandaag het heel belangrijk is, dat het door de week rechtvaardig toegaat, dat er geen onrecht gebeurt als we aan het werk zijn. Wie presteert heeft recht op loon. De arbeider

heeft recht op zijn salaris, de verkoper heeft recht op een billijke prijs, en de leerling op school heeft recht op een eerlijk cijfer.

En dat wordt nog eens onderstreept als de werkgever na een paar uur nog eens naar de markt gaat. Dan staan er nieuwe mensen, en die worden ook ingehuurd, en ze krijgen de belofte van een rechtvaardig loon. Ze waren misschien niet zo fanatiek als de werkers van zes uur, ze hebben wat uitgeslapen. Maar de landheer kan ze gebruiken, en een paar uur later gaat hij weer – dan staan er de mensen die het de vorige avond laat gemaakt hebben – en zo gaat hij door met zijn zoektocht naar mensen, zelfs tot vijf uur in de middag.

Wat waren dat voor mensen die er toen stonden? (**dia 5**) Daar moeten we naar raden. Onze vertaling zou ons op het verkeerde been kunnen zetten, want als de heer vraagt waarom ze er nog staan, laat die hen zeggen: niemand wilde ons in dienst nemen. Dan zouden het de mensen zijn die niemand wil hebben, maar dat klopt niet, want toen de werkgever eerder op de markt was waren zij er niet. Het kunnen of de lulakken zijn, die aan het einde van de dag nog even komen kijken (dan hebben ze aan hun sollicitatieplicht voldaan), óf het zijn juist extra fanatieken: ze staan er in de hoop dat ze worden ingehuurd voor de volgende dag. Laten we niet oordelen, gemeente, want dat gebeurt in de praktijk van het leven al veel te veel.

Maar tot nu toe is het een geschiedenis, die heel dicht bij het gewone leven staat, zoals wij dat nog steeds kennen. Misschien met één uitzondering: deze werkgever zoekt zoveel mogelijk personeel, en moderne werkgevers zoeken soms zo weinig mogelijk personeel. En je kunt je afvragen of dat wel deugt, als je het leven wil zien in het licht van het koninkrijk van God.

3. Want daar gaat het uiteindelijk om in dit verhaal. Wat doet de boodschap van Jezus met ons dagelijks leven, wat doet de zondag met de woensdag? (**dia 6**) Dat merk je in Jezus' verhaal, als het op uitbetalen aankomt. Die was met de arbeiders van het begin geregeld volgens het recht: een billijk loon voor een dag werk. Maar hoe zou het komen met de anderen, met hen die veel korter hebben gewerkt, en met de werkers van het elfde uur? Ook zij krijgen het volle loon: een denarie. Dat is niet volgens het recht. Dat gaat het recht verre te boven. Dat is: het koninkrijk van God. En dat past niet zo goed in het dagelijkse leven.

Want als de eerste werkers het zien (en ze mogen het zien, want zij krijgen hun geld het laatst), dan ontstaat er een ware protestactie. Ze drommen samen rond het huis van de landheer, en doen hun beklag! Wij hebben gewerkt, wij hebben gepresteerd, wij hebben gezweet onder de brandende zon, en nu krijgen zij hetzelfde? Ze klagen het onrecht aan!

En dat maken we in onze wereld constant mee, als mensen onrecht vermoeden. Noord-Italianen vinden dat er teveel van hun geld naar het zuiden gaat; Catalanen willen zich afscheiden omdat de anderen volgens hen teveel profiteren; rijke westerlingen klagen dat er teveel geld gaat naar vluchtelingen en uitkeringstrekkers. Wij hebben gepresteerd, roepen ze, en zij hebben geluierd. We horen het overal om ons heen.

Maar de heer heeft andere gedachten. Hij heeft gegeven wat hij heeft beloofd. Maar hij voelt zich vrij, om daar bij anderen bovenuit te gaan, zodat ook zij kunnen leven. En daar tekent Jezus in dit verhaal iets in van het koninkrijk van God. (**dia 7**) Tegenover de rechtsvraag zet de Heer zijn wil, zijn vrijheid en zijn goedheid. Hij hoeft de anderen niet meer te geven, maar hij wil ze meer geven. Hij voelt zich vrij – het is uiteindelijk zijn eigen geld. En daar wil hij goed mee doen, mensen – of het nu door eigen schuld is of door ongelukkige omstandigheden – die moeite hebben om een bestaan te vinden, leven geven! Dat is God ten voeten uit. Dat is de God waar het op zondag over gaat. Want die wil mensen, die nergens recht op hebben, want ze hebben het door hun zonden goed verbruikt – Hij wil ze redden. En die neemt de vrijheid, zijn goddelijk besluit, om de deur open te zetten naar zijn toekomst, ondanks dat wij het er niet naar gemaakt hebben, en te weinig hebben gepresteerd. En zo toont Hij ons zijn goedheid, zo ongelooflijk, dat zijn Zoon naar de wereld komt om te lijden

en bespot te worden en aan het kruis te worden geslagen en gedood – om ons te verlossen. Onrecht, door God gedragen, door Jezus ondergaan, omdat Hij goed is. **(dia 8)**

Want dat is de boodschap van de zondag: Gods goedheid overtreft het recht. Want het recht, dat is voor de onderlinge verhoudingen wel belangrijk, maar het doet ook iets kwaads. Het maakt aan de ene kant mensen trots: wij hebben tenminste goed geleefd, wij hebben gepresteerd, wij hebben recht op een aangenaam leven. Het laat mensen neerkijken op anderen, het voedt de hoogmoed van de Farizeeër tegenover hen die niet zo vroom zijn, van de brave burger tegenover hen die het niet goed doen in het leven, van de geslaagde zakenman tegenover de scharrelaar die nooit ergens komt. En aan de andere kant voedt het de wanhoop van de mensen, die weten dat ze tekort geschoten zijn, die het niet gelukt is of die gewoon pech hebben gehad, en die aan de kant terecht gekomen zijn, afhankelijk van de zorg en de goedheid van anderen. Ze voelen zich kansloos. Dat doet het recht.

Maar God wil goedheid, goedheid die daarbovenuit gaat. Goedheid die ook leven geeft aan de mindere werkers. Dat waar wij op zondag van leven: genade voor zondaars die niets hebben verdiend, moet dan ook doorwerken op woensdag. En daar zouden we nog een hele discussie achteraan kunnen houden, want wat dat betekent heel wat voor de politiek, voor de inrichting van ons land, voor de verdeling van ons gemeenschappelijk bezit, en voor de manier waarop wij in het leven staan. Maar laten we dat morgen doen.

Want vandaag is het dankdag, **(dia 9)** zo midden in de week tussen twee zondagen. En wat wij vanavond tegen elkaar zeggen, dat is: zie je de goedheid van de Heer? Wij hebben veel meer gekregen dan waar we recht op hebben. Wat zit er niet een genade in ons dagelijks leven! Wie hard kon werken – hij kreeg de kracht. Wie het land de oogst zag geven – hij ontving het door de scheppingszegen van God. Wie mag leren op school en wie mag helpen in de zorg – het geeft vreugde en bevrediging, ons door God gegund. Er is een ongelooflijke goedheid in ons dagelijks leven, die het recht te boven gaat. En daarom danken wij. We slaan onszelf niet op de borst, maar nederig prijzen we de Heer. En dat mag doorwerken in ons dagelijks bestaan! Want Gods goedheid, die is er niet alleen op zondag. Die is er van dag tot dag, die is er ook op woensdag. En dat samen vieren, op deze avond – het is een teken van ons geloof in het koninkrijk van God. Wel, gemeente, dan kan het niet anders, of het doet iets met ons dagelijks leven. Met hoe u werkt, met hoe u praat, met hoe u denkt, met hoe u stemt. Want Gods goedheid wil ook ons de goedheid leren, die denkt om de ander, en geniet van het geven.

Amen.